

รายงานการศึกษาความต้องการใช้งานล่ามภาษาญี่ปุ่น-ไทย และแนวทางพัฒนาการสอนวิชาการแปลแบบล่าม

บุษบา บรรจงมณี

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้งานล่ามภาษาญี่ปุ่น-ไทยในปัจจุบันทั้งในด้านปริมาณและเนื้อหา คุณสมบัติที่ล่ามพึงมี พื้นความรู้ที่เป็นที่ต้องการขององค์กรที่มีการใช้งานล่าม วิธีการฝึกแปล ปัญหาในการแปล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนวิชาแปลแบบล่ามให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริง

จากการศึกษาพบว่า มีความต้องการใช้งานล่ามอยู่เป็นจำนวนมากในกลุ่มกิจการอุตสาหกรรมผู้ผลิต เนื้อหาของงานที่ใช้มากเรียงตามลำดับ คือการแปลในที่ประชุม การแปลในโรงงาน การแปลคำกล่าว และสุนทรพจน์ เป็นต้น คุณสมบัติของล่ามที่องค์กรต้องการ คือ ต้องมีทักษะทางด้านภาษา การสื่อสาร การจับประเด็น และเนื้อหา ดังนั้นการเรียนการสอนวิชาการแปลแบบล่ามจึงควรเพิ่มเติมเนื้อหาการแปลในด้านทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการฟัง และสามารถสรุปประเด็นได้อย่างรวดเร็ว ส่วนการแปลในโรงงานควรเสริมความรู้ในเรื่องคำศัพท์ เช่น คำศัพท์ช่าง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการผลิต เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณสมบัติ เตรียมความพร้อมที่จะไปปฏิบัติงานล่ามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนกับประเทศญี่ปุ่นอย่างกว้างขวางทั้งในวงราชการ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม มืองค์กรจากญี่ปุ่นเข้ามาดำเนินกิจการในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในการติดต่อแลกเปลี่ยนกันนั้น หากทั้งสองฝ่ายไม่สามารถสื่อสารกันได้โดยตรงก็จำเป็นต้องมีการใช้ล่ามเป็นสื่อกลางเพื่อให้เข้าใจอีกฝ่ายหนึ่งได้ ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะต้องมีความสามารถในทางภาษาในระดับสูงแล้วควรผ่านการฝึกฝนการเป็นล่ามมาก่อน

เนื่องจากความจำเป็นในการเป็นสื่อกลางระหว่างชาวไทยและชาวญี่ปุ่น จึงมีสถาบันเปิดทำการสอนวิชาการแปลและการแปลแบบล่ามขึ้น สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ได้เปิดสอนรายวิชาการแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่าม 1 เพื่อรองรับความต้องการใช้ล่ามในตลาดแรงงานบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นประกอบอาชีพล่ามในอัตราส่วนที่สูงกว่าอาชีพอื่นๆ

ในการจัดหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลมาสนับสนุนในการกำหนดแนวทางการสอนเพื่อให้สามารถทำการสอนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริง แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการงานล่ามภาษาไทยและญี่ปุ่นในปัจจุบัน ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาในครั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสำรวจความต้องการการใช้งานล่ามในตลาดแรงงาน
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของล่าม
3. เพื่อสำรวจปัญหาในการแปลแบบล่าม
4. เพื่อหาแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาการแปลแบบล่ามในสถาบันการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาวิชา 358443 การแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่าม 1 เพื่อให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ งานวิจัยทางด้านงานแปลเอกสาร และงานวิจัยการศึกษาคุณสมบัติของนักแปล ดังนี้

สิทธา พินิจภูวดลและคณะ (2529: 1) ได้ศึกษาความต้องการใช้งานแปลเอกสารทั้งในภาครัฐและเอกชน และคุณสมบัติของผู้แปล พบว่า ลักษณะงานแปลที่หน่วยงานใช้มากที่สุดเรียงตามลำดับคือ ตำราวิชาการ สื่อสารประเภทต่างๆ เช่น โทรสาร จดหมาย บทความ รายงาน เอกสารประชุมสัมมนา และงานวิจัย ปริมาณงานแปลมีเพิ่มขึ้นมาก แนวโน้มงานแปลในอนาคตคาดว่าจะเพิ่มขึ้น สภาพงานแปลในตลาดจะเพิ่มความหลากหลายและจำนวนขึ้นมาก และคุณสมบัติของนักแปลที่สำคัญในอันดับต้นๆ คือ คุณสมบัติส่วนตัว ต้องเป็นผู้มีใจรักงานแปล มีความสามารถตีความภาษาที่ตนจะถ่ายทอดได้

พิมพันธุ์ เวสสะโกศล (2546: 79) ได้ศึกษาคุณสมบัติของนักแปลออกเป็นกลุ่มและจัดเรียงลำดับความสำคัญของคุณสมบัติ ดังนี้

อันดับหนึ่ง	ความสามารถด้านภาษาต้นฉบับ และภาษาฉบับแปล
อันดับสอง	ความรู้เรื่องต้นฉบับ
อันดับสาม	ลักษณะนิสัยส่วนตัวที่ส่งเสริมการแปล
อันดับสี่	ความรู้ด้านหลักวิธีการแปล
อันดับห้า	ความรู้ที่เกี่ยวข้อง คือภาษาศาสตร์และวรรณคดี

นิยามคำศัพท์

งานล่าม หมายถึง งานแปลข้อความปากเปล่าจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง อาจจะเป็นการแปลจากการฟังหรืออ่านจากเอกสารก็ได้

ล่าม หมายถึง ผู้ทำงานแปลข้อความปากเปล่าจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง อาจจะเป็นการแปลจากการฟังหรืออ่านจากเอกสารก็ได้

การแปล หมายถึง การแปลเอกสารรวมถึงแปลแบบล่ามด้วย

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ตัวอย่างประชากร

เพื่อให้ได้ความคิดเห็นทั้งจากองค์กรที่เป็นผู้ว่าจ้างล่าม และผู้ทำงานล่าม ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มองค์กรที่เป็นผู้ว่าจ้างล่าม และกลุ่มผู้ทำงานล่าม โดยแบ่งกลุ่มองค์กรผู้ว่าจ้างออกเป็นกลุ่มกิจการอุตสาหกรรมผู้ผลิต ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม และกลุ่มงานอื่นๆ เช่น กิจการพาณิชย์กรรม ธุรกิจก่อสร้าง ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น ส่วนกลุ่มผู้ทำงานล่ามแบ่งออกเป็นล่ามที่จบการศึกษาทางด้านภาษาญี่ปุ่น และสาขาอื่นๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ศึกษา

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับองค์กรที่มีการว่าจ้างล่าม และแบบสอบถามสำหรับผู้ทำงานล่าม แต่ละชุดประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ชุดสำหรับองค์กรมีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ คำถามมีเนื้อหา 2 ส่วนคือ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร คือ ชื่อองค์กร ประเภทของกิจการ และข้อมูลส่วนตัว คือ เพศ อายุ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ชุดสำหรับล่าม มีคำถาม 4 ข้อ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านการแปลเอกสารและล่าม

ตอนที่ 2 ความต้องการงานล่ามในปัจจุบัน ชุดสำหรับองค์กรมีคำถามทั้งหมด 8 ข้อ แบ่งเป็น 3 ประเด็นคือ 1) สภาพการว่าจ้างงานล่ามในปัจจุบัน 2) ความต้องการงานล่ามในด้านปริมาณ และ 3) ด้านเนื้อหาที่ใช้แปล มีคำถามดังนี้ จำนวนบุคลากรที่ทำงานล่ามโดยเฉพาะ จำนวนบุคลากรที่ทำงานล่ามควบคู่กับตำแหน่งอื่น สาขาวิชาที่องค์กรต้องการ ปริมาณงานล่ามใน 3 ปีที่ผ่านมา แนวโน้มปริมาณงานล่ามในอีก 3 ปีข้างหน้า แนวโน้มในการรับล่ามเพิ่ม ลักษณะงานแปลในองค์กร เนื้อหาที่แปล ส่วนชุดสำหรับผู้ทำงานล่าม มีคำถาม 1 ข้อ คือ เนื้อหาที่แปล

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการสอนวิชาการแปลแบบล่าม มี 2 ประเด็น คือ 1) คุณลักษณะของล่ามที่องค์กรต้องการ 2) ปัญหา ชุดสำหรับองค์กรมีคำถามทั้งหมด 2 ข้อ คือ คุณสมบัติของล่าม พื้นความรู้ของล่ามที่องค์กรต้องการ ส่วนชุดสำหรับผู้ทำงานล่าม มีคำถามทั้งหมด 8 ข้อ คือ คุณสมบัติของล่าม พื้นความรู้ที่ล่ามควรมี วิธีฝึก สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก การเตรียมตัว ปัญหาในการทำงานล่าม เนื้อหาที่แปลยาก สาเหตุที่ทำให้แปลไม่ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 240 ชุดและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 112 ชุด มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน

	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	
		องค์กร (ชุด)	ล่ำม (ชุด)
โรงงานอุตสาหกรรม	150	38	38
บริษัทก่อสร้าง	14	3	1
บริษัทผู้ค้า	42	3	8
บริษัทนำเข้า	15	5	2
กิจการอื่น	19	3	11
รวม	240	52	60

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ผู้ตอบจากองค์กร และผู้ตอบที่เป็นล่ำม

- 1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามจากองค์กร มีทั้งหมด 52 คน เป็นชายจำนวน 32 คนคิดเป็น 61.54% เป็นหญิง 20 คน คิดเป็น 38.46%ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในวัย 40-44 ปี และอยู่ในตำแหน่งบริหารขององค์กร
- 1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นล่ำม มีทั้งหมด 60 คน แบ่งเป็น ผู้ทำหน้าที่ล่ำมโดยเฉพาะ กับผู้ทำงานล่ำมควบคู่กับงานในตำแหน่งอื่นล่ำมที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นมีจำนวน28คน คิดเป็น 46.67% และล่ำมที่สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่น มีจำนวน 32 คน คิดเป็น 53.33% ล่ำมที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอายุระหว่าง 25-29 ปี เป็นล่ำมประจำองค์กรทั้งหมด ส่วนผู้ที่จบจากสาขาวิชาอื่นมีทั้งผู้ที่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 30-34 ปี มีทั้งผู้ที่เป็นล่ำมประจำ และผู้ทำงานล่ำมเป็นงานพิเศษ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมการแปลหรือการล่ำมก่อนการเข้าทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการงานล่ำมในปัจจุบัน

2.1 สภาพการว่าจ้างล่ำมในปัจจุบัน

- 2.1.1 จำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ล่ำมโดยเฉพาะ และจำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ล่ำมควบคู่กับงานอื่น องค์กรประเภทกิจการอุตสาหกรรมผู้ผลิต(38ราย)จะมีการว่าจ้างล่ำมทั้งที่ทำหน้าที่ล่ำมโดยเฉพาะ และล่ำมที่ทำหน้าที่อื่นควบคู่ไปด้วย ในขณะที่องค์กรประเภทอื่น(รวม14 ราย) มีการว่าจ้างพนักงานในตำแหน่งล่ำมน้อยมาก แต่จะให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งอื่นทำหน้าที่ล่ำมเมื่อมีความจำเป็น (ตาราง 2)

ตาราง 2 จำนวนบุคลากรที่ทำงานล่ามในองค์กร

	ผู้ผลิต	ประเภทอื่น
จำนวนบุคลากรที่ทำงานล่ามโดยเฉพาะ	69 คน	1 คน
จำนวนบุคลากรที่ทำงานล่ามควบคู่กับงานอื่น	46 คน	15 คน

จากตัวเลขจำนวนผู้ทำงานล่ามโดยเฉพาะในองค์กรประเภทอุตสาหกรรมผู้ผลิต เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ทำงานล่ามโดยตรงในองค์กรประเภทอื่นแล้ว สรุปได้ว่าในองค์กรประเภทอุตสาหกรรมผู้ผลิตยังมีความต้องการงานล่ามสูง จึงต้องมีการว่าจ้างผู้ทำงานล่ามโดยเฉพาะ

2.1.2 องค์กรต้องการล่ามที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาใด

องค์กรประเภทกิจการอุตสาหกรรมผู้ผลิต ร้อยละ 46.15 และประเภทอื่นๆ ร้อยละ 15.38 รวมคิดเป็นร้อยละ 61.53 มีความเห็นว่าผู้ที่ทำงานล่ามนั้น ไม่จำเป็นต้องจบวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ต้องการผู้ที่จบสาขาวิชาใดก็ได้ แต่ต้องมีความรู้ทางด้านภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างดี (ตาราง 3)

ตาราง 3 องค์กรต้องการล่ามที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาใด

สาขาวิชาที่ต้องการ	ผู้ผลิต		ประเภทอื่น		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สาขาวิชาใดก็ได้ แต่ต้องรู้ภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างดี	24	46.15	8	15.38	32	61.53
สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น	11	21.15	1	1.92	12	23.07
สาขาวิชาภาษาแปลญี่ปุ่น	3	5.77	0	0.00	3	5.77
ไม่ตอบ	0	0.00	5	9.62	5	9.62

2.2 ความต้องการใช้งานล่ามในเชิงปริมาณ

2.2.1 ปริมาณการใช้งานล่ามภาษาญี่ปุ่นในองค์กร

องค์กรประเภทอุตสาหกรรมผู้ผลิตตอบว่า มาก เป็นอันดับสูงสุด และตอบว่า น้อย ในอันดับท้ายสุด ในขณะที่องค์กรประเภทอื่นตอบว่า ค่อนข้างมาก เป็นคำตอบในอันดับสูงสุด และคำตอบว่า มาก เป็นคำตอบในอันดับสุดท้าย คำตอบนี้สะท้อนให้เห็นความต้องการงานล่ามในปัจจุบันว่า ในองค์กรประเภทผู้ผลิตยังมีความต้องการล่ามอยู่มาก ส่วนในองค์กรประเภทอื่นความต้องการใช้งานล่ามลดน้อยลง ซึ่งคำตอบนี้สอดคล้องกับจำนวนล่ามประจำในองค์กรประเภทผู้ผลิต ในข้อ 2.1.1 (ตาราง 4)

ตาราง 4 ปริมาณการใช้งานล่าม

ลำดับ	ผู้ผลิต	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ	ประเภทอื่น	จำนวน	ร้อยละ
1	มาก	16	42.10	1	ค่อนข้างมาก	4	28.57
2	ปานกลาง	11	28.95	2	ปานกลาง	4	28.57
3	ค่อนข้างมาก	7	18.42	3	น้อย	3	21.43
4	น้อย	4	10.53	4	มาก	2	14.29
5	ไม่ตอบ	0	0.00	5	ไม่ตอบ	1	7.14
	รวม	38	100		รวม	14	100

2.2.2 ปริมาณงานใน 3 ปีที่ผ่านมา

องค์กรประเภทอุตสาหกรรมผู้ผลิต และองค์กรประเภทอื่นๆ ที่ตอบว่ามีงานเพิ่มขึ้น มีจำนวนรวมกันถึงร้อยละ 48.07 และร้อยละ 30.77 ขององค์กรตอบว่า มีปริมาณงานคงที่ ส่วนผู้ที่ตอบว่า ปริมาณงานลดลงมีเพียงร้อยละ 9.62 เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าปริมาณงานใน 3 ปีที่ผ่านมา มีปริมาณงานเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (ตาราง 5)

ตาราง 5 ปริมาณงานใน 3 ปีที่ผ่านมา

ลำดับ	ผู้ผลิต	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ	ประเภทอื่น	จำนวน	ร้อยละ	รวมจำนวน	รวมร้อยละ
1	เพิ่มขึ้น	21	40.38	1	เพิ่มขึ้น	4	7.69	25	48.07
2	คงที่	12	23.08	2	คงที่	4	7.69	16	30.77
3	ลดลง	3	5.77	3	ลดลง	2	3.85	5	9.62
4	ไม่ตอบ	2	3.85	4	ไม่ตอบ	4	7.69	6	11.54

2.2.3 แนวโน้มปริมาณงานในอีก 3 ปีข้างหน้า

ผู้ตอบว่ามีงานเพิ่มขึ้นยังคงเป็นคำตอบที่มีผู้ตอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.16 แต่เป็นจำนวนที่ไม่ค่อยแตกต่างกับคำตอบว่าปริมาณงานคงที่ ที่มีอยู่ ร้อยละ 44.24 ส่วนผู้ที่ตอบว่าลดลงมีในปริมาณน้อยมาก เพียงร้อยละ 1.92 เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าปริมาณในอีก 3 ปีข้างหน้าก็ยังคงมีการเพิ่มขึ้นอยู่อีกมาก (ตาราง 6)

ตาราง 6 แนวโน้มปริมาณงานในอีก 3 ปีข้างหน้า

ลำดับ	ผู้ผลิต	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ	ประเภทอื่น	จำนวน	ร้อยละ	รวมจำนวน	รวมร้อยละ
1	เพิ่มขึ้น	19	36.54	1	เพิ่มขึ้น	5	9.62	24	46.16
2	คงที่	18	34.62	2	คงที่	5	9.62	23	44.24
3	ลดลง	0	0.00	3	ลดลง	1	1.92	1	1.92
4	ไม่ตอบ	1	1.92	4	ไม่ตอบ	3	5.77	4	7.69

2.2.4 แนวโน้มการว่าจ้างล่ามเพิ่ม

ทั้งองค์กรประเภทผู้ผลิตและประเภทอื่นตอบว่า ปริมาณงานใน 3 ปีที่ผ่านมา และแนวโน้มในอีก 3 ปีข้างหน้า มีงานเพิ่มขึ้น แต่เมื่อมาดูแนวโน้มในการว่าจ้างล่ามเพิ่ม คำตอบกลับกลายเป็นตรงกันข้าม คือ คำตอบที่มีมากที่สุดคือ ไม่มีการว่าจ้างล่ามเพิ่ม เป็นจำนวนรวมกันถึงร้อยละ 55.77 ผู้ที่ตอบว่า จะมีการว่าจ้างล่ามเพิ่มมีเพียงร้อยละ 38.46 เท่านั้น (ตาราง 7)

ตาราง 7 แนวโน้มการว่าจ้างล่ามเพิ่ม

ลำดับ	ผู้ผลิต	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ	ประเภทอื่น	จำนวน	ร้อยละ	รวมจำนวน	รวมร้อยละ
1	ไม่มี	22	42.31	1	ไม่มี	7	13.46	29	55.77
2	มี	15	28.85	2	มี	5	9.62	20	38.47
3	ไม่ตอบ	1	1.92	3	ไม่ตอบ	2	3.85	3	5.77

เหตุผลของผู้ที่ตอบว่าไม่มีโครงการที่จะต้องใช้งานล่ามเพิ่มขึ้น มีดังนี้ ขณะนี้จำนวนล่ามเพียงพอต่อจำนวนพนักงานชาวญี่ปุ่นในองค์กร องค์กรส่งเสริมให้นักงานเรียนภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษ ทำให้สามารถสื่อสารกันได้โดยไม่ต้องผ่านล่าม ไม่ต้องการเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร มีพนักงานที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ ต้องการให้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารภายในองค์กร เป็นต้น

เหตุผลของผู้ที่ตอบว่ามีโครงการที่จะต้องใช้งานล่ามเพิ่มขึ้น มีดังนี้ เพราะมีการขยายงานจำนวนล่ามไม่เพียงพอกับปริมาณงานล่ามในปัจจุบัน ล่ามไม่สามารถถ่ายทอดภาษาได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

2.3 ความต้องการใช้งานล่ามในด้านเนื้อหา

จากหัวข้อเนื้อหางานแปลที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามจำนวน12ข้อผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เมื่อดูจากคำตอบของผู้ตอบทั้ง 4 กลุ่ม มีแนวโน้มว่า งานที่ใช้มากที่สุดคือ งานแปลในที่ประชุม รองลงมาคืองานแปลในโรงงาน คำกล่าวสุนทรพจน์ กฎระเบียบ คู่มือการใช้งาน เจริญธุรกิจ สัญญาข้อตกลง ส่วนงานที่มีการใช้น้อยได้แก่ บทสัมภาษณ์ กฎหมาย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (ตาราง 8)

ตาราง 8 เนื้อหางานแปล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

องค์กร				ล่าม			
ลำดับ	ผู้ผลิต	ลำดับ	ประเภทอื่น	ลำดับ	เอกญี่ปุ่น	ลำดับ	สาขาอื่น
1	ในที่ประชุม	1	ในที่ประชุม	1	ในที่ประชุม	1	ในโรงงาน
2	ในโรงงาน	2	เจริญธุรกิจ	2	ในโรงงาน	2	ในที่ประชุม
3	คู่มือการใช้งาน	3	สัญญา ข้อตกลง	3	โทรสาร จดหมาย	3	คู่มือการใช้งาน
4	เจริญธุรกิจ	4	คำกล่าว สุนทรพจน์	4	คู่มือการใช้งาน	4	กฎระเบียบ
5	คำกล่าว สุนทรพจน์	5	กฎระเบียบ	5	กฎระเบียบ	4	สัญญา ข้อตกลง
6	โทรสาร จดหมาย	5	กฎหมาย	6	คำกล่าว สุนทรพจน์	6	คำกล่าว สุนทรพจน์
7	กฎระเบียบ	7	คำบรรยาย	7	เจริญธุรกิจ	6	คำบรรยาย

องค์กร				ล่ำม			
ลำดับ	ผู้ผลิต	ลำดับ	ประเภทอื่น	ลำดับ	เอกญี่ปุ่น	ลำดับ	สาขาอื่น
8	บทลัมภษณ	8	ข้อมูลจากอินเทอร์เนต	7	สัญญา ข้อตกลง	8	โทรสาร จดหมาย
9	สัญญา ข้อตกลง	9	โทรสาร จดหมาย	9	บทลัมภษณ	9	เจรจากรกิจ
10	ข้อมูลจากอินเทอร์เนต	10	ในรรงงาน	9	กฎหมาย	9	บทลัมภษณ
11	กฎหมาย	11	บทลัมภษณ	9	ข้อมูลจากอินเทอร์เนต	11	ข้อมูลจากอินเทอร์เนต
12	คำบรรยาย	12	คู่มือการใช้งาน	9	คำบรรยาย	12	กฎหมาย

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาการแปลแบบล่ำม

3.1 คุณสมบัติของล่ำม

ในแบบสอบถามกำหนดคุณสมบัติที่ล่ำมพึงมี 9 ข้อ ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผลปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามในทุกกลุ่มเลือกตอบว่า ล่ำมควรมีความรู้และทักษะในด้านความเข้าใจภาษา และทักษะทางด้านสื่อสารเป็นอันดับ 1 หรืออันดับ 2 ซึ่งเป็นคำตอบที่เป็นไปตามความคาดหวัง รองลงมาได้แก่ ต้องมีสมาธิ จับประเด็นได้รวดเร็ว เข้าใจวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นและชาวไทย มีมนุษยสัมพันธ์ รอบรู้ในหลายสาขา มีสุขภาพดี มีความมั่นใจในตัวเองตามลำดับ (ตาราง9)

การสำรวจเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ล่ำมพึงมีในครั้งนี้สอดคล้องกับผลสำรวจคุณสมบัติของนักแปลที่พิมพ์ันธุ์ เวสสะโกศล (2546: 79) ได้สำรวจไว้ว่า คุณสมบัติของนักแปลที่สำคัญที่สุดคือ ต้องมีความสามารถด้านภาษาต้นฉบับ และภาษาฉบับแปล รองลงมาคือ ความรู้ในด้านเนื้อหาที่จะแปล (ตาราง 9)

ตาราง 9 คุณสมบัติที่ล่ำมพึงมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

องค์กร				ล่ำม			
ลำดับ	ผู้ผลิต	ลำดับ	ประเภทอื่น	ลำดับ	เอกญี่ปุ่น	ลำดับ	สาขาอื่น
1	มีความรู้และทักษะในการสื่อสาร	1	มีทักษะในด้านความเข้าใจภาษา	1	มีสมาธิ ความจำดี จับประเด็นได้เร็ว	1	มีทักษะในด้านความเข้าใจภาษา
2	มีทักษะในด้านความเข้าใจภาษา	2	มีความรู้และทักษะในการสื่อสาร	1	มีทักษะในด้านความเข้าใจภาษา	2	มีสมาธิ ความจำดี จับประเด็นได้เร็ว
3	มีสมาธิ ความจำดี จับประเด็นได้เร็ว	2	เข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี	1	มีความรู้และทักษะในการสื่อสาร	2	มีความรู้และทักษะในการสื่อสาร
4	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	2	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4	รอบรู้ในหลายสาขา	4	เข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี

องค์กร				ลำม			
ลำดับ	ผู้ผลิต	ลำดับ	ประเภทอื่น	ลำดับ	เอกญ่ปุ่	ลำดับ	สาขาอื่น
5	เข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี	5	มีสมาธิดี ความจำดี จับประเด็นได้เร็ว	5	เข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและของไทยเป็นอย่างดี	5	รอบรู้ในหลายสาขา
6	รอบรู้ในหลายสาขา	6	รอบรู้ในหลายสาขา	6	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	6	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
7	มีสุขภาพดี	7	มีสุขภาพดี	7	มีความมั่นใจในตัวเอง	7	มีความมั่นใจในตัวเอง
8	มีความมั่นใจในตัวเอง	7	มีความมั่นใจในตัวเอง	8	มีสุขภาพดี	8	มีสุขภาพดี
9	อื่นๆ	7	อื่นๆ	9	อื่นๆ	9	อื่นๆ

ความคิดเห็นอื่นๆได้แก่ เก็บความลับได้ เคารพความคิดเห็นของผู้พูด มีความเป็นกลาง สุขุม ใจเย็น เก็บอารมณ์ได้ เป็นต้น

3.2 พื้นความรู้ก่อนทำงานลำม

ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นหลากหลาย ตั้งแต่ไม่มีความคาดหวังให้ผู้ทำงานลำมมีความรู้ในเนื้อหาที่จะต้องแปล ไปจนถึงมีความคาดหวังต่อลำมสูงสุดคือ ควรรู้ทุกสาขา ดังนี้

แบบที่หนึ่ง - ไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหางานก่อนทำงาน มีเพียงความรู้ทางด้านภาษาเป็นอย่างดีก็เพียงพอ

แบบที่สอง - ควรมีความรู้ทั่วไป เข้าใจวัฒนธรรมและแนวความคิดของผู้ที่ทำงานด้วย

แบบที่สาม - ควรรู้เนื้อหางานที่จะทำอย่างพื้นฐาน เช่น บัญชี กฎหมาย บริหาร ศัพท์เทคนิค ศัพท์ช่าง กระบวนการทำงานในโรงงาน ไอเอสโอ จิตวิทยา

แบบที่สี่ - ควรรอบรู้ทุกสาขา ยิ่งมากก็ยิ่งดี

ผลของการสำรวจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จากทั้ง 4 กลุ่ม เลือกตอบแบบที่ 3 มากที่สุด(ตาราง 10)

ตาราง 10 พื้นความรู้ก่อนทำงานลำม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

	องค์กร				ลำม			
	ผู้ผลิต		ประเภทอื่น		เอกญ่ปุ่		สาขาอื่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แบบที่ 1	2	5.26	0	0	3	10.71	5	15.62
แบบที่ 2	10	26.32	2	14.29	4	14.29	3	9.38
แบบที่ 3	17	44.74	7	50.00	16	57.14	17	53.13
แบบที่ 4	0	0.00	1	7.14	1	3.57	4	12.50
ไม่ตอบ	9	23.68	4	28.57	4	14.29	3	9.37
รวม	38	100	14	100	28	100	32	100

3.3 การฝึกล่าม

3.3.1 วิธีการฝึกงานล่าม

ล่ามที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น และสาขาอื่นๆ มีความเห็นพ้องกันว่า วิธีการฝึกล่ามที่ดีที่สุด คือ การฝึกฟัง อันดับรองลงมามีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ ล่ามที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ใช้วิธีทำคลังคำศัพท์ และอ่านมากๆ ส่วนล่ามที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาอื่น ตอบว่าอันดับรองลงมาได้แก่ อ่านมากๆ และทำคลังคำศัพท์ (ตาราง 11)

ตาราง 11 วิธีฝึกล่าม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ลำดับ	เอกญี่ปุ่น	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ	สาขาอื่น	จำนวน	ร้อยละ
1	ฝึกฟัง	23	37.10	1	ฝึกฟัง	19	28.79
2	ทำคลังคำศัพท์	17	27.42	2	อ่านมากๆ	17	25.76
3	อื่นๆ	11	17.74	3	ทำคลังคำศัพท์	16	24.24
4	อ่านมากๆ	11	17.74	4	อื่นๆ	14	21.21

ความคิดเห็นอื่นๆได้แก่ ฝึกพูดกับชาวญี่ปุ่นบ่อยๆ จัดคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมาย และค้นหาความหมายฝึกแปลคำศัพท์ที่พบเห็นในแต่ละวัน เป็นต้น

3.3.2 สื่อที่ใช้ในการฝึก

ล่ามที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นตอบว่าใช้สื่อประเภทเอกสารในการฝึกมากที่สุด รองลงมาได้แก่แถบเสียง/วิดีโอทัศน์ข่าว ถัดจากนั้นเป็นแถบเสียง/วิดีโอทัศน์บทสัมภาษณ์ สุนทรพจน์

ส่วนล่ามที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาอื่น ตอบว่าสื่อที่ใช้ในการฝึกมากที่สุด คือสื่อประเภท แถบเสียง/วิดีโอทัศน์ข่าว รองลงมาคือ แถบเสียง/วิดีโอทัศน์บทสัมภาษณ์ ถัดมาเป็นเอกสาร แถบเสียง/วิดีโอทัศน์สุนทรพจน์ (ตาราง12)

ตาราง 12 สื่อที่ใช้ในการฝึก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ลำดับ	เอกญี่ปุ่น	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ	สาขาอื่น	จำนวน	ร้อยละ
1	เอกสาร	20	37.04	1	แถบเสียง /วิดีโอทัศน์ข่าว	13	19.70
2	แถบเสียง /วิดีโอทัศน์ข่าว	14	25.93	2	แถบเสียง /วิดีโอทัศน์บทสัมภาษณ์	17	25.76
3	แถบเสียง /วิดีโอทัศน์บทสัมภาษณ์	12	22.22	3	เอกสาร	16	24.24
4	แถบเสียง /วิดีโอทัศน์สุนทรพจน์	5	9.25	4	แถบเสียง /วิดีโอทัศน์สุนทรพจน์	11	16.67
5	อื่นๆ	3	5.56	5	อื่นๆ	9	13.63

ความคิดเห็นอื่นๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ภาษาญี่ปุ่น เอกสารที่มี 2 ภาษา รายการโทรทัศน์ที่เป็นภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

3.3.3 วิธีเตรียมตัวก่อนทำงานล่าม

ทั้งล่ามที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น และจากสาขาวิชาอื่นๆ มีความเห็นว่าการก่อนการทำงานล่ามจะต้องศึกษาหาข้อมูล และทำคลังคำศัพท์ (ตาราง 13)

ตาราง 13 วิธีเตรียมตัวก่อนทำงานล่าม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ลำดับ	เอกญี่ปุ่น	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ	สาขาอื่น	จำนวน	ร้อยละ
1	ศึกษาหาข้อมูล	23	58.97	1	ศึกษาหาข้อมูล	25	54.35
2	ทำคลังคำศัพท์	12	30.77	2	ทำคลังคำศัพท์	14	30.43
3	อื่นๆ	4	10.26	3	อื่นๆ	7	15.22

ความคิดเห็นอื่นๆ ที่ได้แก่ หาโอกาสพูดคุยกับผู้พูดก่อนการแปล เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับวิธีการพูดของผู้พูดคนนั้น ทบทวนไวยากรณ์ ไม่ได้เตรียมตัวก่อนทำงานเป็นพิเศษ แต่ใช้วิธีเรียนรู้หลังจากเข้าทำงานในหน่วยงานนั้นแล้ว เป็นต้น

3.4 ปัญหา

3.4.1 เนื้อหาที่แปลกยาก

สิ่งที่ปัญหาอันดับแรกในการแปลแบบล่ามคือ เนื้อหาที่แปลกยาก จากหัวข้อเนื้อหาที่กำหนดในแบบสอบถามชุดนี้ จำนวน 12 หัวข้อ สิ่งที่ทั้งล่ามที่สำเร็จการศึกษาวิชาภาษาญี่ปุ่นและสาขาอื่นเห็นว่ายากที่สุด คือ งานแปลทางด้านกฎหมาย อันดับรองลงมา กลุ่มผู้จบการศึกษาทางด้านภาษาญี่ปุ่นเห็นว่า คือ การแปลในที่ประชุม และการแปลสัญญา ข้อตกลง ในขณะที่ล่ามที่จบจากสาขาอื่นมีความเห็นว่าสิ่งที่ยากรองลงมาได้แก่ การเจรจาธุรกิจและสัญญาข้อตกลง เป็นที่น่าสังเกตว่านอกเหนือจาก คำกล่าวสุนทรพจน์แล้ว เนื้อหาต่างๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น ถึงแม้คำตอบจากล่าม 2 กลุ่มจะมีลำดับแตกต่างกันบ้าง แต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ตาราง 14)

ตาราง 14 เนื้อหาที่แปลกยาก

ลำดับ	เอกญี่ปุ่น	ลำดับ	สาขาอื่น
1	กฎหมาย	1	กฎหมาย
2	ในที่ประชุม	2	เจรจาธุรกิจ
3	สัญญา ข้อตกลง	3	สัญญา ข้อตกลง
4	คำกล่าว สุนทรพจน์	4	ในที่ประชุม
5	เจรจาธุรกิจ	5	คู่มือการใช้งาน
6	กฎระเบียบ	6	กฎระเบียบ
7	ในโรงงาน	7	ในโรงงาน
8	คู่มือการใช้งาน	8	คำกล่าว สุนทรพจน์
9	บทสัมภาษณ์	9	คำบรรยาย

ลำดับ	เอกญีปุ่น	ลำดับ	สาขาอื่น
10	คำบรรยาย	10	บทสัมภาษณ์
11	โทรสาร จดหมาย	11	ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
12	ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	12	โทรสาร จดหมาย

ความคิดเห็นอื่นๆ ได้แก่ ภาษาที่ใช้จำกัดเฉพาะกลุ่ม ที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรม การแปลในที่ประชุมจะยากเพราะล่ามไม่มีเวลาในการเตรียมตัวมาก การแปลในโรงงานจะทำให้เกิดความผิดพลาดไม่ได้ เพราะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง เป็นต้น

3.4.2 ปัญหาในการแปล

จากคำตอบในแบบสอบถามพบว่าทั้งล่ามที่สำเร็จการศึกษาภาษาญี่ปุ่นและสาขาอื่นๆ มีปัญหาในการแปลคล้ายกัน กล่าวคือ สิ่งที่เป็นปัญหาในการแปลมากที่สุด คือ ฟังไม่ออก รองลงมาคือ ฟังออกแต่ไม่เข้าใจเนื้อหา นอกจากนี้ล่ามที่สำเร็จการศึกษาวิชาภาษาญี่ปุ่นจะมีปัญหาในเรื่องฟังออกเข้าใจเนื้อหาแต่ไม่รู้คำแปล ฟังออกเข้าใจเนื้อหาแต่จำไม่ได้ ฟังออกเข้าใจเนื้อหาและจำได้แต่นึกคำแปลที่เหมาะสมไม่ได้ทันเวลาอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนล่ามที่จบการศึกษาจากสาขาอื่นๆ มีปัญหาเรื่องอื่นๆ ฟังออก เข้าใจเนื้อหาและจำได้แต่นึกคำแปลที่เหมาะสมไม่ได้ทันเวลา ฟังออกและเข้าใจเนื้อหาแต่ไม่รู้คำแปล ฟังออกเข้าใจเนื้อหาแต่จำไม่ได้ ตามลำดับ

จากคำตอบนี้พอจะประมวลได้ว่า ปัญหาในการแปลของล่ามคือ ปัญหาในเรื่องการฟัง การสรุปประเด็น และขาดความรู้ในเนื้อหาที่ต้องแปล (ตาราง 15)

ตาราง 15 ปัญหาในการแปล

ลำดับ	เอกญีปุ่น	ลำดับ	สาขาอื่น
1	ฟังไม่ออก	1	ฟังไม่ออก
2	ฟังออก แต่ไม่เข้าใจเนื้อหา	2	ฟังออก แต่ไม่เข้าใจเนื้อหา
3	ฟังออก และเข้าใจเนื้อหาแต่ไม่รู้คำแปล	3	อื่นๆ
4	ฟังออก เข้าใจเนื้อหา แต่จำไม่ได้	4	ฟังออก เข้าใจเนื้อหา และจำได้ แต่นึกคำแปลที่เหมาะสมไม่ได้ทันเวลา
5	ฟังออก เข้าใจเนื้อหา และจำได้ แต่นึกคำแปลที่เหมาะสมไม่ได้ทันเวลา	5	ฟังออก และเข้าใจเนื้อหาแต่ไม่รู้คำแปล
6	อื่นๆ	6	ฟังออก เข้าใจเนื้อหา แต่จำไม่ได้

ความคิดเห็นอื่นๆ ได้แก่ ล่ามไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะแปล ล่ามขาดสมาธิในการฟัง ผู้พูดมีปัญหาในการพูดที่ทำให้ฟังยาก เช่น พูดเร็ว พูดภาษาถิ่น ไม่เว้นช่วงให้ล่ามได้มีโอกาสแปล ไม่มีประเด็นที่ชัดเจน ล่ามถูกเรียกตัวไปแปลกระทันหัน ไม่มีเวลาเตรียมตัว

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความต้องการงานล่ามภาษาญี่ปุ่นในปัจุบัน

1. องค์กรที่ใช้งานล่ามมากคือโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ส่วนองค์กรประเภทอื่น ในปัจุบันความต้องการใช้งานล่ามลดลง เนื่องจากผู้บริหารและพนักงานใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกันได้
2. องค์กรต้องการรับล่ามที่จบสาขาใดก็ได้ แต่ต้องมีทักษะในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในขั้นสูง
3. ลักษณะงานในโรงงานอุตสาหกรรม จะเป็นงานแปลเอกสารและงานล่ามในปริมาณพอๆ กัน ส่วนงานในองค์กรประเภทอื่น จะเป็นงานล่ามมากกว่า
4. เนื้อหางานล่ามส่วนใหญ่ 3 อันดับแรก คือการแปลในที่ประชุม การแปลในโรงงาน การแปลคำกล่าวสุนทรพจน์

ประเด็นที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของล่าม การฝึกแปล และปัญหา

1. คุณสมบัติของล่ามที่เป็นที่ต้องการสำหรับองค์กร 3 ลำดับแรก ทั้งสำหรับองค์กรและล่าม มีความใกล้เคียงกัน คือ ล่ามควรมีความรู้และทักษะในด้านความเข้าใจภาษา และทักษะทางด้านสื่อสาร ต้องมีสมาธิ จับประเด็นได้รวดเร็ว รองลงมาได้แก่ เข้าใจวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา มีมนุษยสัมพันธ์ รอบรู้ในหลายสาขา
2. ล่ามควรมีความรู้หลายๆ สาขา ไม่เพียงแต่สามารถใช้ภาษาได้เป็นอย่างดีเท่านั้น ควรมีความรู้ในเรื่องเนื้อหาของในระดับพื้นฐานด้วย
3. วิธีฝึกการแปลแบบล่ามที่ใช้กันมากที่สุด คือ ฝึกฟัง
4. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้กันมากในการฝึกคือ เอกสาร แถบเสียง และวีดิทัศน์ข่าว แถบเสียง และวีดิทัศน์บทสัมภาษณ์
5. การเตรียมตัว ล่ามใช้วิธีการศึกษาข้อมูลมากเป็นอันดับแรก
6. เนื้อหาที่แปลยากที่สุดของทั้งล่ามที่จบการศึกษาด้านภาษาญี่ปุ่นและล่ามที่จบสาขาวิชาอื่นคือ กฎหมาย รองลงมาของล่ามที่จบการศึกษาด้านภาษาญี่ปุ่น คือ การแปลในที่ประชุม ส่วนล่ามที่จบการศึกษาจากสาขาอื่น คือว่า เจริญธุรกิจ และสิ่งที่แปลยากเป็นอันดับสามของล่ามทั้ง 2 กลุ่ม คือ สัญญา ข้อตกลง
7. สาเหตุหลักที่ทำให้แปลไม่ได้ คือ “ฟังไม่ออก” และ “ฟังออกแต่ไม่เข้าใจเนื้อหา” เพราะขาดทักษะในการฟัง ทักษะในการสรุปประเด็น และไม่มีความรู้ในเนื้อหาที่ต้องแปล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา สามารถสรุปแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาการแปลแบบล่ามภาษาญี่ปุ่น-ไทย ได้ดังนี้

ล่ามในกิจการประเภทอื่นนอกเหนือจากในโรงงาน มีแนวโน้มจะลดน้อยลง เนื่องจากชาวญี่ปุ่นและชาวไทยมีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ดีขึ้น จนสามารถสื่อสารกันได้โดยตรง ในขณะที่ล่ามในโรงงานยังมีแนวโน้มที่จะมีความต้องการสูง ดังนั้นการเรียนการสอนล่ามในระดับปริญญาตรีควรเพิ่มเติมความรู้ที่จำเป็นในการทำงานล่ามโรงงาน โดยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษา ทักษะในการสื่อสาร สามารถจับประเด็นได้อย่างรวดเร็ว วิธีการสอนควรสอนเทคนิคการฟัง ฝึกการจับประเด็น ฝึกทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับได้ใจความ เนื้อหาควรเน้นการแปลในที่ประชุม การแปลในโรงงาน การแปลคำกล่าว สุนทรพจน์ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานมาก อีกทั้งเป็นสิ่งที่ล่ามมีความคิดเห็นว่าเป็นงานที่ยาก และควรให้ความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมในการทำงานกับคนญี่ปุ่น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศัพท์ช่าง บัญชี กระบวนการผลิต การทำงานในโรงงาน ไอเอสโอ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล. 2546. "การศึกษาสำรวจคุณสมบัติของนักแปล." วารสารศิลปศาสตร์ 3, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 79-94.
- สิทธา พิณีภูวดล และคณะ. 2529. รายงานวิจัยเรื่องสภาพการแปลปัจจุบันในประเทศไทยและแนวโน้มในอนาคต, เอกสารเสนอสำนักข่าวสารอเมริกัน ประกอบการสัมมนาเรื่อง "Translation in Thailand: Realities and Possibilities" 6-8 มีนาคม 2529.